

Gespreksverslag Danny de Vries (verkenner)

Met: *GroenLinks*

Huib van Essen, Marjolein van Elteren

23 maart 2023

Verder aanwezig: Ruud Poort (griffie), Frank Kools (griffie, verslag)

Algemeen:

- Het is een opzienbarende prestatie van de BBB dat ze als nieuwe partij de grootste is geworden. De zege van de BBB wordt door sommigen een aardverschuiving genoemd, maar tegelijkertijd zijn er veel partijen voor wie de verschuivingen juist heel beperkt zijn gebleven.
- GroenLinks is tevreden over het eigen resultaat. Bij de vorige verkiezingen was ze van de 7de partij de grootste geworden. Bij deze verkiezingen heeft ze evenveel zetels behaald als de winnaar. Dat laat zien dat ze een blijvende factor van belang in de provincie Utrecht is geworden.

Reactie op stellingen:

- De uitslag van deze verkiezingen is een signaal dat je niet kan negeren: **EENS; Toelichting: Je moet de verkiezingsuitslag altijd serieus nemen. Op zich zijn alle zetels even waard, maar het feit dat de BBB in alle provincies de grootste is geworden is een belangrijk signaal. We moeten de zorgen en het ongemak uit de samenleving die via BBB hun vertaling in onze Statenzaal hebben gekregen adresseren. Net zoals we wat moeten met de zorgen van de klimaatactivisten.**
- De Utrechtse samenleving heeft met deze uitslag op de rem getrapt: **ONEENS.**
- De Utrechtse samenleving heeft gestemd voor continuering van het beleid: **ONEENS. Toelichting: De Utrechtse samenleving heeft een waaier aan signalen afgegeven. De realiteit is óók dat de uitslag voor een belangrijk deel is bepaald door landelijk sentiment.**
- BBB en GL zijn verplicht op basis van de uitslag verplicht om er met elkaar uit te komen: **ONEENS, We zijn verplicht om serieus een samenwerking te verkennen. Maar het kan niet zo zijn dat het tot een gedwongen huwelijk leidt. Die maken meestal niemand gelukkig.**
- De overheid is er voor de burgers en niet andersom: **De overheid is er voor het algemeen belang.**
- De kloof tussen stad en platteland is niet te overbruggen: **ONEENS.**
- Om de problemen in de provincie goed aan te kunnen pakken, doet partijpolitiek er niet meer toe. **ONEENS. Soms wordt partijpolitiek onder het vergrootglas van de media te zeer vertaald in winnaars en verliezers. Maar het is naïef om te denken dat partijpolitiek geen rol meer zal spelen. Zo zijn er de links met de partijen in Den Haag. Die kunnen helpen om zaken voor de provincie bij het Rijk gedaan te krijgen.**

Inhoud:

1. Grote opgaves: De provincie moet volgens GL de grote transitie voortvarend oppakken, want de urgentie blijft onveranderd hoog. Op 15 maart is er namelijk niets veranderd aan de slechte staat van de natuur, het klimaatprobleem en de vastgelopen vergunningverlening. Met de schone schijn ophouden en geitenpaadjes zoeken komen we er niet, aldus GL. Aan een coalitie die de vertraging wil ingaan of de transitie niet als topprioriteit heeft, wil GL niet deelnemen. Die transitie zijn:
  - *Klimaat;*
  - *Natuur & landbouw (stikstof).*

- *Woningbouw die betaalbaar is, waarbij ook de mobiliteitstransitie geadresseerd moet worden.*
2. GroenLinks heeft, los van de verkenner, zelf een kennismakingsgesprek gevoerd met BBB. Op welke punten ziet zij raakvlakken en grote verschillen?
    - a. *Met BBB lijken er raakvlakken op het gebied van bijvoorbeeld het openbaar vervoer, Amelisweerd en de sociale agenda en soms bij energie (vooral energiebesparing), zo bleek uit het eerste, prettige gesprek met BBB.*
    - b. *Natuur & landbouw lijkt het pittigste onderwerp te worden, waarbij natuur dan weer nog moeilijker lijkt dan landbouw. De twee partijen lijken een andere visie te hebben op wat waardevolle natuur is. Ook lijken ze anders tegenover de eigen opgave van de Provincie Utrecht voor natuurrealisatie te staan. Natuurrealisatie is voor GroenLinks heel belangrijk, zeker ook omdat die de afgelopen vier jaren nauwelijks van de grond is gekomen. GL ziet natuurrealisatie als een deel van de oplossing van het stikstofprobleem, omdat het onze natuur versterkt. De coalitie mag daarin van GroenLinks niet op de rem gaan staan.*
    - c. *In het stikstofdossier zijn we de afgelopen vier jaren weinig opgeschoten, zo analyseert GroenLinks. Het is belangrijk dat er snel een aanpak komt om de uitstoot significant te reduceren en meteen ook de uitdagingen op gebied van water en bodem en het klimaat op te pakken. Niet vertragen, stilleggen of traineren. De BBB zegt ook voor een aanpak te zijn die de uitstoot snel reduceert. GroenLinks vindt het interessant te verkennen hoe bij BBB zo'n aanpak eruit zou moeten zien. Maar in alleen 'mooi weer spelen' zal GL niet meegaan.*
    - d. *De discussie over deadline in het stikstofbeleid in 2030 of 2035 hoort volgens GL niet op de provincietafels terecht. De wettelijke kaders van het Rijk moeten wel worden uitgevoerd. GL stapt niet in een bestuur dat zich daaraan onttrekt of zich daar onderuit wil wurmen.*
    - e. *Verplicht instrumentarium (onteigeningen) zijn volgens GL sowieso altijd een last resort maatregel, als het niet anders kan, om een gebiedsproces af te kunnen ronden. Er kunnen andere effectieve middelen komen. De nadere uitwerking van het voorkeursrecht zou ook beweging in gebiedsprocessen kunnen brengen. Maar GL wil het verplicht instrumentarium aan het einde van het proces niet volledig van tafel halen, omdat dat je vleugellam maakt. Het eerlijke verhaal is dat onteigening aan het einde van de rit in een enkel geval nodig kan blijken te zijn. Als daar voor BBB een taboe op rust, lijkt dat samenwerking voor GL een brug te ver te maken.*
    - f. *Ook als er bij de BBB een taboe ligt op windmolens, zou samenwerking voor GL een brug te ver kunnen betekenen.*
  3. Op welke punten moet het beleid bijgesteld worden?
    - g. *Het beleid voor de energietransitie is de afgelopen sterk geïntensiveerd maar in het licht van de grote klimaatopgave is verdere opschaling noodzakelijk, aldus GL. Een ambitieuzere, planmatige aanpak, samen met gemeenten, juist gericht op isolatie van woningen van vooral mensen met de lagere inkomens, is nodig. Dat helpt het klimaat en is sociaal, aldus GL.*
    - h. *Veel beleid rond fiets en wonen dat de afgelopen jaren incidenteel was, verdient het om structureel beleid te worden.*

Relatie en bestuursstijl:

- De partij wil vasthouden aan de open, transparante bestuursstijl van de afgelopen Statenperiode. Ze wil de hand blijven uitsteken naar andere partijen binnen en buiten het Provinciehuis. Coalitie en oppositie voelden de afgelopen jaren ruimte in elkaars moties mee te gaan. Dat was een breuk met de machtscultuur uit 2015-2019, waarin VVD de grootste partij was. Daar wil GroenLinks niet naar terug. Ze wil de waardevolle open en op samenwerking gerichte stijl van de afgelopen jaren behouden.

- Mocht het tot een coalitie met de VVD komen dan is de 'oude' bestuursstijl een aandachtspunt.

Collegevorming:

- GL gelooft dat het mooi zou zijn als het met BBB tot een coalitieakkoord zou kunnen komen. Ze ziet raakvlakken, maar stelt ook vast dat beide partijen op een aantal onderwerpen ver van elkaar af staan. Ze wil serieus verder onderzoeken of de verschillen te overbruggen zijn. Of dat lukt, is voor GL wel een vraag. Het is voor haar ook niet de enige optie.
- De partij werkt heel prettig met de huidige coalitiepartijen samen. Die coalitie uitbreiden met BBB is voor GL een optie. Ook zou aanvulling met VVD mogelijk zijn, al ziet GL op dit moment meer raakvlakken met BBB dan met de VVD.
- Een coalitie met BBB én VVD ziet GL niet zitten, omdat ze denkt dat dat te veel concessies vragen zal voor natuur & landbouw, energie, ruimtelijke ordening en het OV. GL vreest dat dat uitdraait op een vechtcoalitie.
- Uitbreiding van de huidige coalitie met de Partij voor de Dieren, eventueel ook nog aangevuld met VOLT en/of SP is een optie, maar ziet GL niet snel gebeuren. Vooral ook omdat het CDA heeft aangegeven hier (vooralsnog) niet voor open te staan.
- GroenLinks stapt in geen enkele coalitie zonder de PvdA.
- De partij heeft een sterke voorkeur voor een coalitie met zeker 26 zetels, niet de krapst mogelijke meerderheid.
- GroenLinks wil niet ten koste van alles in een nieuw provinciebestuur.
- Een coalitie van GroenLinks met PVV, Forum of JA21 is niet reëel en geen optie.

Participatie:

- GroenLinks is zeer geïnteresseerd in een burgerberaad over de grote onderwerpen. Tijdens de laatste Statenvergadering heeft zij daarover ook een motie ingediend, die is aangenomen.
- Van belang is dat de vraag aan een Burgerberaad tevoren goed wordt ingekaderd. Ook moet dan worden uitgesproken dat de provincie de uitkomsten serieus zal nemen.

Soort akkoord:

- Een akkoord op hoofdlijnen met BBB of VVD kan op enkele onderdelen. Maar niet een heel akkoord op hoofdlijnen. Om met BBB of VVD tot een samenwerking te komen zullen harde noten moeten worden gekraakt. Daarover moet je goede afspraken uitwerken, zodat iedereen precies weet wat de afspraken betekenen en die niet verschillend uitgelegd worden.
- Dat de BBB een nieuwe partij is, kan voordelen hebben bij coalitievorming. Ze kan fris tegen de zaken aankijken en onbevangen aan de slag gaan. Maar het kennisverschil van de BBB met de andere partijen kan groot blijken te zijn, zo analyseert GL. Mocht het tot een coalitie met BBB komen dan lijkt het haar verstandig dat die partij een gedeputeerde met ervaring levert.

Proces:

- GroenLinks wil allereerst serieus verkennen of samenwerking met BBB mogelijk is. Maar de partij wil niet wekenlang gaan praten om te praten. Voor zinvolle gesprekken moet er perspectief op afspraken komen. Ook moet duidelijk blijken dat beide partijen eruit willen komen.
- Net als 4 jaar geleden is GL voor een transparante en open coalitievorming, waarbij ook de niet-formerende partijen worden betrokken en de kans krijgen om hun wensen en voorstellen in te brengen en te horen krijgen wat daarmee is gebeurd.
- Ook wil GL, net als 4 jaar geleden, tijdens het formatieproces, een open dag houden, waarin maatschappelijke partners en geïnteresseerden op een tussenstand kunnen reageren en zelf nog

ontbrekende zaken kunnen aandragen. Later moeten deze partijen vernemen wat met hun input is gebeurd.

- De formerende partijen moeten al gedurende de onderhandelingen, niet pas op het einde, duidelijkheid verschaffen wie hun kandidaat-gedeputeerde is.